

Zingen met Zora

Jelle Brandt Corstius onderzoekt in *Robo sapiens* de relatie tussen robots en ouderen. In Zorgcentrum De Brug in Driebergen-Rijsenburg werken ze al met een robot. KRO Magazine nam een kijkje.

TEKST EN BEELD: MARJOLEIN DE JONG

“

“Dag Zora, ken je mij nog? Wat heb je mooie ogen.”

“Hallo lieve mevrouw Bijl, hoe gaat het met u?”

In zorginstelling De Brug in Driebergen-Rijsenburg is mevrouw Bijl in gesprek met Zora, een sociale robot van zo'n halve meter hoog die op de eettafel in de woonkamer staat. Mevrouw Bijl, die lijdt aan beginnende dementie, vuurt de ene na de andere vraag op het robotje af. “Wat vind je van mijn huis? Heb je nog een moeder? Wat is je achternaam?” Als Zora even later het liedje

‘Que sera, sera’ inzet, veren ook de andere bewoners op en beginnen met Zora mee te neuriën en deinen.

“Zora is echt een toevoeging”, zegt Helga Kiers, activiteitenbegeleidster van De Brug en projectleider van Zora. De instelling gebruikt sinds twee jaar de robot om met bewoners liedjes te zingen en lichaamsoefeningen en quizjes te doen. “Ik zie door Zora mooie dingen gebeuren bij de mensen. Een tijdje geleden kwam een dementerende mevrouw helemaal overstuur uit bed. Toen ik Zora een liedje van Corry Konings liet spelen, zat ze binnen twee minuten met een

grote lach op haar gezicht mee te zingen. Zora doet écht wat met mensen.”

Nodige verwarring

Desondanks voldoet Zora niet helemaal aan de verwachtingen die Helga had toen ze voor het eerst aan de robot werd voorgesteld. “Op tv had ik filmpjes gezien van Zora die ouderen naar de lift bracht en ouderen die in serieuze gesprekken waren met Zora. In werkelijkheid is dat niet zo makkelijk. Alles wat je Zora wil laten doen, moet ingeprogrammeerd worden en dat kost heel veel tijd.” Ook het gesprek met mevrouw Bijl voert

Zo heb ik Zora een keer op schoot gezet bij een meneer die heel erg in zichzelf gekeerd is. Hij begon een heel verhaal, de tranen liepen over zijn wangen. Hij zag Zora echt als een soort kind.”

Beetje doof

Helaas kan Helga de robot nog niet alles laten doen wat ze zou willen, omdat de internetaansluiting van Zora wat beperkingen heeft. Daarbij kan Zora niet zo goed horen. Dat merken we als we met mevrouw Bijl en andere bewoners van De Brug een sportquiz doen. Zora beeldt een sport uit, de bewoners moeten raden welke. Als antwoord zegt Helga “Voetbal” in, waarop Zora zegt: “Heel goed, het was inderdaad golf!” In België – waar Zora vandaan komt – zijn ze volgens Helga al wat verder. “Er is een verzorgingshuis waar Zora de dagstructuur van de woongroep aangeeft. Ze begint ’s morgens met ‘Goedemorgen, heeft u lekker geslapen?’, vertelt welke dag, datum en jaar het is, wat de weersvoorspelling is en zegt dat het ontbijt klaarstaat. Dat zou ik weleens willen zien.”

In De Brug is Zora na twee jaar zover dat ze door middel van het scannen van QR-codes (zie foto) met haar ogen bepaalde ‘programma’s’ kan afspelen, zoals een dierenquiz, een reeks bewegingsoefeningen of een liedje. Dat biedt perspectief, want dan hoeft Helga – die een vierdaagse cursus heeft gedaan om Zora te kunnen besturen – er niet altijd bij te zijn. “Dan kan iedere afdeling haar inzetten en kunnen in de toekomst ook vrijwilligers, mantelzorgers en familieleden met Zora aan de slag.”

Twee motten

Al met al vindt Helga Zora een leuke toevoeging. “Als ik Zora om een uur of twee aanzet op de afdeling voor demen-

terende ouderen, gaan de ogen open en zingen ze mee. Ik heb laatst het liedje ‘Twee motten’ van Dorus geprogrammeerd. Nou, dan zitten ze allemaal mee te zingen en dansen, hoor! Je ziet dat muziek veel doet met hen doet. En het verbindt ook: ze zingen en dansen met elkaar als ik Zora op tafel zet.” Mevrouw Bijl is het met Helga eens. “Ik vind haar leuk, als pop zijnde. Ik heb vroeger veel poppen gehad, ik houd van poppen.”

► ROBO SAPIENS 20.15 NPO 2

Zora niet zelf. Helga zit ernaast om via de computer de antwoorden in te voeren die Zora moet geven. En dat zorgt voor de nodige verwarring, want vóór Helga het antwoord heeft ingetypt, heeft mevrouw Bijl alweer een andere vraag aan de robot gesteld.

Kun je als begeleider dan niet beter zelf met mensen in gesprek gaan? “Dat is inderdaad de grote vraag: wat is de winst van Zora? We kunnen toch ook zelf met iemand praten en een arm om de schouder leggen? Maar het blijkt dat mensen soms dingen aan Zora vertellen die ze niet tegen een persoon zeggen.